

Sporna situacija u partiji Maša Maksimović - Sara Jaćimović nastala je 6. marta na tradicionalnom Osmomartovskom turniru u Potočanima.

Kratak opis situacije je objavljen [na ovom sajtu](#) , sa pozivom sudijama da iznesu svoje viđenje.

Prvi je to uradio Nedeljko Ilić, međunarodni sudija iz Banjaluke, a njegov odgovor prenosimo u cjelosti.

SPORNA SITUACIJA U PARTIJI MAŠA MAKSIMOVIĆ - SARA JAĆIMOVIĆ

Odigrana 06.03.2016. u Potočanima.

SUDIJA: Momčilo Soprenić NA, Banja Luka

Tekst objavljen na sajtu: BALKAN CHESS

Prilikom odigravanja poteza bijela igra lovцем, uzimajući protivničkog topa i napadajući crnog kralja.

Ilić: Sudija išao iz greške u grešku

Written by Branko Tomic

Tuesday, 29 March 2016 09:12 - Last Updated Wednesday, 02 November 2016 20:44

Međutim, igrajući potez lovcem ona ga ruši, ali ostaje na polju na kojem je top uzet (ležeći potez lovcem) i pušta protivnici sat u rad.

Crna igra potez, a da pri tom ostavlja kralja pod napadom (kralj u šahu) i pušta u rad časovnik, igračici sa bijelim figurama. Nakon završetka - kompletiranja poteza od strane igračice sa crnim figurama (Jaćimović), Maksimovička reklamira nelegalan potez.

Crna prethodno nije reklamirala neispravan potez.

SVE OVE RADNJE PRATI SUDIJA SOPRENIĆ M.

U jednom dijelu komentara na ovom sajtu (nepoznati komentator) stoji: DA U ČLANU A.4.d. NE POSTOJI POJAM OBORENE FIGURE.

Na kraju sudijska odluka je da je M. Maksimović dobila partiju.

Prije nego što sam dao svoj odgovor naveo sam objavljene komentare u pomenutim sajtovima da bi podsjetio čitaoce na problem koji je bio.

Na osnovu gornjih komentara odmah sam obradio problem, ali ga nisam mogao objaviti dok nisam došao i do sporne pozicije.

Pozicija

BIJELI: Kc1, Tg3, h4, Lb5 (oboren u ležećem položaju) Pe3 i f4.

Ilić: Sudija išao iz greške u grešku

Written by Branko Tomic

Tuesday, 29 March 2016 09:12 - Last Updated Wednesday, 02 November 2016 20:44

CRNI: Kd7, De6, Th8, Pa7, c3,d6, f5, g4 i h5.

Crna je ovdje odigrala 1. ... Db3

K O M E N T A R

U komentaru nastalog spora i sudijske odluke mora se odmah konstatovati da je za nastali spor i na kraju incident isključivi krivac MOMČILO SOPRENIĆ, savezni šahovski sudija iz Banja Luke.

Prvo, mora se poći od turnirskog pravilnika. Naime, i ako sam ga dva puta upozorio, sudija Soprenić uopšte ne uzima u obzir obavezujuću odredbu iz člana A.5, kada je u pitanju primjena pravila za ubrzani šah, niti člana B.5, kada je u pitanju primjena pravila za brzopotezni šah. On smatra da je to automatizam. Na taj način svi turniri koji se igraju po ovim pravilima, a on ih sudi su neregularni. Nažalost, to čine i druge sudije i ako se upozoravaju na navedene odredbe.

Da pojasnim, navedenim odredbama je regulisano da se mora u turnirskom pravilniku regulisati da li se primjenjuju komplet pravila za "standardni šah" ili se primjenjuje član A.4. Pa ako se i primjenjuje član A.4. i tada se primjenjuju pravila "standardnog šaha", osim onih odredbi za ubrzani šah regulisanih ovim članom.

S obzirom da je u pitanju bio tempo igre 15 minuta po igraču za cijelu partiju, to je u pitanju bila primjena pravila za ubrzani šah.

Drugo, s obzirom da sudija nije ispoštovao član A.5, koji je kao što je to već rečano obavezujuće, to znači da je sudija morao primijeniti pravila za "standardni šah" bez obzira što nisu bili ispunjeni uslovi iz člana A.3. - da sudija nadgleda najviše tri partije.

Sada da se vratimo nastaloj spornoj situaciji. Već kada je sudija odlučio da prešutno primjenjuje član A.4. pogriješio je u sljedećem:

1. Bio je posmatrač partije u trenutku nastalog spora, uzimanjem lovcem topa na b5, a po pravilima je MORAO reagovati, ne čekajući da li će igračica reklamirati ili neće nemoguć potez - rušenje figure.

2. Takmičarka Maša Maksimović je odigrala nemoguć - nelegalan potez. Srušila je sopstvenu figuru i ostavila je u LEŽEĆEM položaju na šahovskoj tabli, te zaustavila sopstveni časovnik i pustila u rad svojoj protivnici.

3. Sudija koji je sve ovo posmatrao MORAO je odmah reagovati i donijeti odluku o rezultatu partije. To je gubitak partije za M. Maksimović. Ovakav postupak sudije je obavezujući, što je uostalom i regulisano u članu A.4.b.

4. U daljem nastavku partije crna Sara Jaćimović igra potez i ne otklanja "NAZOVI"; šah - ili nelegalan napad na kralja od strane nelegalno odigranog poteza od strane igračice sa bijelim figurama.

5. Nakon odigranog poteza od strane Sare Jaćimović, ostaje joj kralj pod "lažnim napadom";, jer lovac je i dalje na šahovskoj tabli nelegalan i nalazi se u ležećem položaju. Pušta se protivnički časovnik u rad. Maša Maksimović reklamira nemoguć - nelegalan potez, smatrajući da je kralj ostao pod napadom - kralj u šahu.

6. Sudija iako sve ove radnje vidi, posmatrajući partiju, donosi odluku o gubitku partije za Saru Jaćimović.

SUDIJA GRIJEŠI! ZAŠTO?

1. Ne može donijeti odluku o gubitku partije Sare Jaćimović jer njezin kralj shodno pravilima i nije napadnut, dakle nije pod šahom. Lovac ne napada kralja jer nije odigran ispravan - legalan potez, jer je lovac i dalje u ležećem položaju. Sudija u ovom slučaju smatra da je ležeći položaj lovca legalan potez. NESHVATLJIVO!!!

2. Potez lovcem je nelegalan u skladu sa sljedećim odredbama:

- Članom 3.2. (kretanje figura - kretanje lovca),
- Članom 3.10.b. (potez je nelegalan kada ne ispunjava relevantne uslove iz članova 3.1. - 3.9). i
- Člana 4.7.a. - "u slučaju uzimanja, kada je uzeta figura skinuta sa šahovske table i kada je igrač postavljajući sopstvenu figuru na to polje ispustio uzetu figuru iz njegove ruke";

U ovom slučaju figura je ispuštena iz ruke ali u srušenom - ležećem položaju, a što je u skladu ga navedenim odredbama FIDE Pravila šaha nelegalan potez.

3. Partija se ne može završiti (u ovom slučaju izgubiti) nemogućim - nelegalnim potezom.

4. Ne može sudija smatrati da je Sara Jaćimović zakasnila sa reklamacijom i ne može joj se pripisati da nije na vrijeme reklamirala nemoguć potez (porušena figura) svoje protivnice, a ako joj je pustila časovnik u rad, jer i kada je sudija pristupio donošenju odluke na zahtjev Maše Maksimović vidio je da lovac I e ž i, odnosno ne stoji na šahovskoj tabli u skladu sa gore navedenim članovima, odnosno na polju na kojem je trebao uzeti topa.

5. Dakle, on je i tada imao mogućnost i morao presuditi partiju u korist Sare Jaćimović, i l i

Ilić: Sudija išao iz greške u grešku

Written by Branko Tomic

Tuesday, 29 March 2016 09:12 - Last Updated Wednesday, 02 November 2016 20:44

Jednostavno, ležećeg lovca ukloniti sa table i tada ne bi primjetio da je Sara Jaćimović odigrala nazovi nelegalan potez i da je neopravdan zahtjev Maše Maksimović.

7. Ovo je **jedinstvena sporna situacija** kada sudija mora prihvatiti nemoguć potez i ako je protivnica odgovorila na njega, pri tome kompletirajući svoj potez.

Još se mora konstatovati ne samo da je sudija jednostavno rečeno pogriješio, nego je išao iz greške u grešku i nema ni jednog postupka koji mu se može pripisati da je ispravno postupio.

Na kraju, u jednom opisu dodaja i komentaru koji je bio na Balkan chessu, ali ne znam da li se neko šalio ili mislio ozbiljno, stoji konstatacija da nigdje u članu A.4. ne postoji pojam i mogućnost oborene figure.

Ali, ako je u pitanju primjena člana A.4. onda se MORA znati sljedeće:

1. Da se u primjeni pravila za ubrzani šah (Dodatak A.) primjenjuju sva pravila iz "standardnog šaha" sa izuzetkom dijela pravila regulisanim u članu A.4.

2. Automatski znači da se sve odredbe o nepravilnim potezima i pozicijama primjenjuju u skladu sa članom 7 uzimajući u obzir i član A.4 a1 i 2. i posljedicama koje propisuje navedeni član A.4.

3. Nigdje i u jednom članu FIDE Pravila šaha ne stoji da se može prihvatiti kao legalan potez ako je figura ostavljena u ležećem položaju. To je nelegalan potez kao i svaki drugi potez koji nije odigran u skladu sa članovima 3.2. 3.10.b. i 4.7.b.

Bez obzira na moj malo oštiji komentar želim napomenuti da sa sudijom Soprenićem imam korektan odnos, da čitaoci ne bi stekli dojam da mu se svetim iz nekakvih razloga.

Istovremeno smatram da će i on izvući pouke iz ovoga slučaja.

Ilić Nedeljko, IA, Banja Luka

Slobodno sudijsko uvjerenje?!

Škola šaha "Skakač", čiji je član Maša Maksimović, zahvaljuje se na iscrpnom odgovoru međunarodnog sudije Nedeljka Ilića, čije znanje i iskustvo izuzetno poštujemo.

Nadamo se da će još neki sudija odvojiti vrijeme kako bi komentarisao ovu zanimljivu situaciju.

Kao treneru koji je o ovoj poziciji govorio i govoriće na treninzima kako bi djecu naučio i pravilima šaha, nije mi, ipak, jasna konstatacija da je oborena figura nelegalan potez. Da li je nelegalan potez ako igrač uzme protivničku figuru i ostavi svoju (djelimično) na jednom polju (recimo - b5) ali istovremeno zahvata još 3 polja (a4, a5 i b4)? Koliko bi u tom slučaju bilo kontumacija?

Pravila igre, naravno, ne mogu da obuhvate sve slučajeve. Zbog toga mislim da bi u budućnosti prečutno trebao biti prihvaćen i pojam slobodnog sudijskog uvjerenja (u ovom slučaju svi "znaju" da je lovac jedino mogao doći na b5).

Drugo je pitanje kakva je, i da li postoji procedura ukoliko igrač kojem figura "leži" na polju reklamira protivnikov nelegalan potez. Da li, prije nego što se obrati sudiji, mora da popravi položaj figure (uz obaveznu naznaku "popravljam"), zaustavi sat i tek onda zahtijeva pobjedu na osnovu člana A.4.b. ("Ukoliko protivnik ne reklamira i sudija ne interveniše, nelegalan potez će ostati i igra se nastavlja")?

Bez obzira na sve, ne smije se opravdati napuštanje takmičenja zbog jedne sudijske odluke. Time se prvenstveno iskazuje nepoštovanje prema domaćinu, koji se izuzetno trudio, kao i uvijek, da se njegove gošće lijepo osjećaju u Potočanima.

Ilić: Sudija išao iz greške u grešku

Written by Branko Tomic

Tuesday, 29 March 2016 09:12 - Last Updated Wednesday, 02 November 2016 20:44

Uzmimo primjer samo iz fudbala ili košarke. Svjetska i evropska prvenstva su odlučivana iz spornih situacija, pa nikom nije padalo na pamet da napadne sudiju ili napusti teren.

Rezultat ostaje, a sporne situacije se koriste da se povede rasprava u cilju poboljšanja igre. Zato je u tenisu uvedeno "oko sokolovo", a i u drugim sportovima se tehnologija sve više koristi da "razmrsi" Gordijev čvor. U šahu na našim prostorima rješenje bi možda bilo da se uvede više sudijskih seminara - po gradovima, koja bi pohađali i igrači i treneri.